

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Kaili Olgo
ÕPPEVAHENDITE KASUTAMINE LASTEAIAS JA NENDE EFEKTIIVSUS
LASTEAIASÕPETAJATE HINNANGUL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Heily Leola, Alushariduse assistent

Tartu 2020

Resümee

Õppevahendite kasutamine lasteaias ja nende efektiivsus lasteaiatõpetajate hinnangul

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, milliseid õppevahendeid lasteaiatõpetajad kasutavad ning milliseid vahendeid peavad nad kõige efektiivsemateks. Samuti võrreldakse kogenud ja algajate õpetajate vahendite kasutamist. Andmete kogumiseks küsitleti viit õpetajat kolmest erinevast lasteaiast. Kõik õpetajad olid erineva tööstaažiga, kuid kasutasid lasteaias projektõpet. Intervjuu kava koostati lähtudes teoreetilistest allikatest. Kava koosnes 26st avatud küsimusest, mis saadeti enne intervjuu toimumist õpetajatele tutvumiseks. Intervjuud lindistati arvuti ja telefoniga, transkribeeriti ja tehti kokkuvõtted. Tulemustest selgus, et algajad õpetajad kasutavad rohkem töölehti/töövihikuid, staažikamad õpetajad on vahendite kasutamisel loovamad. Õpetajate hinnang interaktiivsete vahendite kasutamiseks oli keskmine või alla selle ja selgus, et õpetajad vajavad rohkem teavet või koolitusi digivahendite kasutamiseks.

Võtmesõnad: õppevahend lasteaias, õppekirjandus, interaktiivne õppevahend, looduslikud vahendid, õppeanimafilmid

Abstract

Teaching aids used in kindergarten and their effectiveness in the opinion of kindergarten teachers

The aim of the bachelor's thesis was to find out which teaching aids preschool teachers use and which tools are the most effective in their opinion. To collect the data, five teachers from three different kindergartens were interviewed. All interviewers have been worked different years as kindergarten teacher, but they all used project teaching in kindergarten. The questionnaire was based on theoretical sources. The questionnaire consisted of 26 open-ended questions that were sent to teachers for review. Interviews were recorded on a computer and telephone, transcribed and summarized. The results showed that beginning teachers use more worksheets / workbooks, more experienced teachers are more creative in using the tools. Teachers' assessment of the use of interactive tools was average or below, and it became clear that teachers needed more information or training in the use of digital tools.

Keywords: teaching aid in kindergarten, teaching materials, interactive tools, natural resources, educational animated films.

Sisukord

Resümee.....	2
Sisukord	3
Sissejuhatus.....	4
1 Teema käsitlemiseks teoreetilised lähtekohad	6
1.1 Õppevahendid.....	6
1.1.1 Õpikud ja töövihikud.....	6
1.1.2 Interaktiivsed vahendid	7
1.1.3 Õppeanimafilmid.....	8
1.1.4 Looduslikud vahendid	9
1.2 Õppevahendite valimine	10
1.3 Varasemad uuringud Eestis	11
1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	12
2 Metoodika	13
2.1 Valim	13
2.2 Protseduur	13
2.3 Andmeanalüüs	14
2.4 Eetika.....	15
3 Tulemused.....	16
3.1 Esimene uurimisküsimus. Lasteaias kasutatavad õppevahendid.....	16
3.2 Teine uurimisküsimus. Kõige efektiivsem vahend.....	19
3.3 Kolmas uurimisküsimus: olulised aspektid vahendite juures.....	20
Arutelu	22
Töö piirangud ja praktiline väärtus	24
Tänu sõnad	25
Autorluse kinnitus	25
Kasutatud kirjandus	26
Lisa 1. Intervjuu õpetajatega.....	30

Sissejuhatus

Laste haridustee saab alguse lasteaiast ja seal õpitu jääb lapsele kõige paremini meelde. Lasteaed pole enam laste hoiukoht vanemate tööl viibimise ajaks, vaid sellest on saanud kodu toetav õppeasutus (Koolieelse lasteasutuse seadus, 2018). Küllastanud erinevaid lasteaedu, võib öelda, et igal haridusasutusel on oma nägu ja kujundus. Laste õppe- ja kasvatustöö läbiviimiseks kasutatakse erinevaid metoodikaid, mille alusel kavandavad õpetajad õppetegevusi ning valivad vahendid. Lisaks mängu kaudu õppimisele ja J. Käisi üldõpetuse põhimõtetele kasutavad lasteaiad ka mitmeid alternatiivpedagoogikaid ning sellest tulenevalt erinevad ka kasutatavad õppevahendid. Näiteks Peetri lasteaed on mõjutatud Hea Alguse ning Montessori pedagoogikast (Peetri Lasteaed, 2020). Sealses lasteaias võib näha päris asju, näiteks kööginurgas päris potid ja pannid, aastaaja pesas päris käbid ja kastanid. Lisaks on õpetajad ise vildist või puust teinud nukke. Õpikuid ja töövihikuid on vähe – töövihiku koostab vajadusel õpetaja ise. Samas näiteks Reggio Emilia pedagoogikat järgiva Terakese lasteaias (Tartu Eralasteaed Terake, 2019) on näha küll mänguasju, kuid vahenditest kasutatakse ka interaktiivseid vahendeid, mis toetavad lapse iseseisvat tegutsemisvõimalust, näiteks loovuspesas on grafoprojektor, millega laps saab seinale teha ise kujundeid. Samuti on rühmas liiva- ja veekeskused, kus lapsed saavad iseseisvalt toimetada.

Üha rohkem räägitakse lapsest lähtuvast kasvatusest ja projektõppest. Uurimustest on selgunud, et lasteaiaõpetajad peavad projektõpet kõige paremaks meetodiks, mis toetab lapsest lähtuvat kasvatust (Helavaara Robertson, Kinosh, Barbour, Pukk, & Rosqvist, 2015; Lepp, 2017; Ross, Õun, & Tuul, 2013). Erinevad pedagoogikad toovad välja põhimõtted, kuidas tegevusi läbi viia, kuid autorile teadaolevalt pole varasemalt Eesti lasteaedades uuritud, milliseid kasutatavaid õppevahendeid peavad lasteaia õpetajad ise kõige efektiivsemateks. Õpetaja teadlikkus õppevahendist on vajalik, et õpetaja saaks otsustada, millised vahendid on tema rühma lastele või siis talle endale kõige sobilikumad. On oluline, et õpetaja oskaks analüüsida, miks ta midagi teeb või valib. Õpetajate jaoks on tähtis, et nad oskaksid valida kõige efektiivsemad vahendid konkreetse rühma jaoks vastavalt võimalustele ja laste huvile.

Eelnevale tuginedes saab öelda, et antud teema uurimine on oluline, sest õppevahendite valimisel tuleb arvestada mitmeid kriteeriume. Varasemalt on õppevahendite kasutust lasteaias küll uuritud, aga seda eraldi konkreetsete õppevahendite puhul, näiteks digivahendite kasutamist (Bilton, 2010; Fessakis, Gouli & Mavroudi, 2013; Laane 2012; Lepisk 2019), õuesõppe rolli

(Buinitskaja, 2014; Juur, 2016; Kerman & Devine, 2010; Prigo, 2019; Tovey, 2008; Tuuling, Ugaste & Õun, 2018). Autorile teadaolevalt ei ole uuritud üleüldiselt õppevahendite kasutamist. Eelnenut arvestades sai bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, milliseid õppevahendeid lasteaiatõpetajad kasutavad ning milliseid vahendeid peavad nad kõige efektiivsemateks. Samuti võrreldakse kogenud ja algajate õpetajate vahendite kasutamist. Käesolev bakalaureusetöö koosneb kahest osast: teoreetilisest ja empiirilisest. Teoreetilises osas antakse ülevaade, millised õppevahendite liike on olemas ning mis tegurid on nende puhul olulised. Empiirilises osas tutvustatakse metoodikat ja antakse ülevaade läbi viidud intervjuude tulemustest. Töö viimases osas arutletakse saadud tulemuste üle seostades neid teooriaga.

1 Teema käsitlemiseks teoreetilised lähtekohad

1.1 Õppevahendid

Õppevahenditeks nimetatakse õppeprotsessis kasutatavaid abivahendeid õpetamiseks ja õppimiseks. Õppimist peetakse sisemiseks protsessiks, kuid laste loomulikule huvile toetuvate õppevahendite kaudu on lihtne lapsi tegevusse kaasata (Nugin, 2013). Õppevahenditele kui iseseisvatele komponentidele hakati tähelepanu pöörama alates 19. sajandi lõpust, mil pedagoogika leksikonidesse ilmusid esimesed käsitlused õppevahenditest.

Õppevahendeid süstematiseeritakse erinevalt, näiteks didaktiliste omaduste alusel liigitatakse õppevahendid looduslikeks ja tehisliseks objektideks (Pedastsaar, 2013). Loodusobjektide õpetamise eesmärgiks on elusloodusega tutvumine ning suunatakse tähelepanu nendele asjadele, mille avastamiseks tavaliselt rühmaruumist ei piisa (Põldaru & Merusk, 2012). Loodusobjekte kasutatakse enamasti looduslikes tingimustes kuid tuuakse ka rühmaruumi, eriti siis kui lasteaed asub linnas ja näiteks matkale minna on keeruline. Tehislikud õppematerjalid on õppimiseks ja õpetamiseks tehtud vahendid, näiteks erinevad maketid. Üha enam teevad õpetajad ise koos lastega taaskasutatavatest materjalidest makette või mudeleid. Sõnaraamatus on sõna tehisk defineeritud kui inimtegevuse tagajärjel tekkinud (EKI, 2009). Nüüdisaja lapsed veedavad väga palju aega tehiskonnas (nt rühmaruumis; korteris) ning kokkupuude loodusega on hea võimalus taskaalustada tehiskeskkonnast saadu kogemusi (Vilbaste, 2006). Veel eristatakse õppevahendeid liikuvuse alusel staatilisteks (pildid, fotod, plakatid jms) ja dünaamilisteks (auditiivsed – suunatud kuulmisele, visuaalsed – suunatud nägemisele ning audiovisaalsed – ühendavad heli ja pildi) (Pedastsaar, 2013). Antud töös on aluseks võetud käsitlus, mille järgi jagunevad õppevahendid õppekirjanduseks (lasteaias peamiselt töövihik, töölehed, aga muul juhul ka õpikud), interaktiivseteks vahendideks, õppeanimafilmideks ning looduslikeks vahenditeks.

1.1.1 Õpikud ja töövihikud

Õpikud, harjutuste ja ülesannete kogud, töövihikud ja töölehed moodustavad kokku õppekirjanduse. Õpikut peetakse kõige olulisemaks ja sageli ainsaks sisu ja pedagoogilist teavet andvaks abivahendiks õpetajale. Õpikut on mitmetes kohtades kirjeldatud erinevalt. Eesti keele sõnaraamat defineerib õpikut kui õppeaine või -kursuse kokkuvõtlikku sisu esitavat trükitud või

elektroonilist õppevahendit (EKSS, 2009). Õpetamine ja õpik on mis tahes haridusliku konteksti oluline osa (Rezaeian & Zamanian, 2015). Õpiku kasutamine sai alguse tänu trükikunsti leiutamisele Johannes Gutenbergi poolt. Lasteaias on peamiselt kasutatavaks õpikuks aabits, mille abil lapsed õpivad, et lugemine ning tähtede õppimine võib olla huvitav ning mänguline (Pärismaa, 2015).

Teine oluline õppekirjanduse liik on töövihik. Töövihiku sisuks on mitmesugused õpiülesanded, juhendid nende täitmiseks ja see on justkui enesekontrollivahend. Töövihik toetub enamasti õpikule. Kasutusele on võetud ülesannete kogud, kus on reeglite, valemite ja seaduspärasuste kohta harjutusmaterjalid (Pedastsaar, 2013). Õpetajad on hakanud ise kokku panema erinevaid ülesannete kogusid, mis on eeliseks erinevate vajadustega õpilaste toetamisele. Lasteaia kontekstis kasutatakse töövihikuid enamasti koolieelikute rühmas, et valmistada lapsi ette kooliks. Töövihikud, mis sisaldavad ka õppemänge on abiks fonoloogiliste oskuste õpetamisele (Daffern, 2015). Kuigi töövihikute kasutamist lasteaias heidetakse õpetajatele ette, siis on sellel ka positiivseid külgi. Töövihikuid täites areneb lapse peenmotoorika, silma ja käe koostöö ning püsivus laua taga tegutseda (Uibu & Voltein, 2008). Ameerikas on uuritud laste peenmotoorikat arendavate tegevuste aktiivsust Head Start lasteaias ning tavapärasest lasteaias (Cermak, Cohn, Henderson & Marr, 2003). Selgus, et Head Starti lapsed veetsid 27–46% (keskmiselt 37%) tunnist päevas kõigi peenmotoorikaga seotud tegevuste osas, lasteaiälapsed aga 36–66% (keskmiselt 46%). Sellest ajast tegid lasteaias olevad lapsed 42 % tegevust pliitsi ja paberiga, Head Starti lapsed aga 10%. Riiklikud kasvatusesmärgid kirjeldavad peenmotoorikat kui ühte mõõtevahendit, mida lasteaiälapsed vajavad õppimisvalmiduse suurendamiseks (Cermak, Cohn, Henderson & Marr, 2003).

1.1.2 Interaktiivsed vahendid

Tänapäeval pole õpik või töövihik enam ainult paberkandjal. Traditsiooniliste õppevahenditele on lisandunud info- ja kommunikatsioonitehnoloogial baseeruvad vahendid, mistõttu võime öelda, et õppevahendite hulka kuulub ka arvuti ja muud interaktiivsed vahendid. Interaktiivsete vahendite kui digivahendite all mõistetakse seadmeid koos tarkvararakenduste ja teenustega, mille abil saab luua, esitleda, otsida ja analüüsida infot (Hitsa, 2014)

Innove eestvedamisel arendatakse Eestis välja digitaalset õppevara, mida defineeritakse kui elektroonilisel kujul avaldatud õppematerjali, mille hulka kuuluvad e-õpikud, e-tööraamatud,

õppeotstarbelised videod ja animatsioonid (Innove, 2016). Kuigi õppija kogeb ise õpitut erinevate meelte kaudu, peab õpetaja oskama meetodeid ja õppevahendeid vastavalt õpistiilile varieerida. Mida rohkem on õpetajal teadmisi ja oskusi, seda huvitavamalt ja tõhusamalt suudab ta õpetada. Ülemaailmne suund on vahendite digitaliseerimine. Palju töökohti on sellised, kus töö teeb ära arvuti. Päril asjade kõrval on oluline tutvustada lastele vahendeid, millega nad tulevikus ehk elatist teenima hakkavad.

Juba lasteaedades kasutatakse digiõppevara, mille kasutamine tõstab ühelt poolt laste digioskuseid ja teiselt poolt elavdab kaasaegse tehnoloogia kasutamine õpetamist. Kuna digivahendid on suuremal määral kasutusel koolides, siis on digipädevusi uuritud peamiselt koolikontekstis. On leitud, et puutetahvliga on võimalik õpetada keerulisemaid aineid või näidata asju, mida päriselus näidata oleks keeruline, lisaks on nutivahenditega läbiviidud tunnid mitmekülgsemad ja laste jaoks põnevamad (Safdar, Yousuf, Parveen & Behlol, 2011). Programmeerimist ning arvuti integreerimist teistesse valdkondadesse on köitnud teadlaste tähelepanu ja seepärast on uuritud juba 5-6 aastaste laste programmeerimisoskusi (Fessakis, Gouli & Mavroudi, 2013). Pärast sissejuhatavat kogemuslikku mängu kaasati lapsed programmeerimise probleemide seeria lahendamisse interaktiivsel tahvil. Tegevus oli kavandatud osana struktureeritud õppetegevusest, mida juhendas rühma õpetaja. Lastele meeldis kaasakiskuv tegevus ja neil oli tagatud võimalus matemaatiliste kontseptsioonide, probleemide lahendamise ja sotsiaalsete oskuste arendamiseks. Programmeerimiskeskondi, mis on spetsiaalselt loodud väikelastele, on mitmeid, näiteks Scratch, Osmo ja ToonTalk (Fessakis, Gouli & Mavroudi, 2013). Nendel keskkondadel on eripärad, mis teevad nad lastele eakohaseks, näiteks on võimalik „lohistada“ erinevaid esemeid ekraanil. Sageli on interaktiivsed mängud pildimaterjali ning animatsioonidega, mis muudavad tegevuse või mängu lapse jaoks põnevaks.

1.1.3 Õppeanimafilmid

Digitaalse tehnoloogia areng on toonud suuri muutusi laste ümbritsevasse keskkonda. Lisaks interaktiivsetele vahenditele täidavad olulist rolli lasteaia igapäevaelus õppeanimafilmid. Varasemalt on leitud, et õpetajate arvamus õppeanimafilmidest (Oad, 2018) on positiivne, kui seda tehakse mõistlikul määral ning eesmärgistatult. Kuigi paljusid õppeanimafilme näidatakse arvutitest, siis uuringutest on selgunud, et televisioon on eelkooliealiste laste seas kõige

kasutatavam meedium (Vandewater et al., 2007). Lastel on välja kujunenud oma lemmiksaated, mida nad eelistavad vaadata (Comstock & Scharrer, 2001).

Ekraani ees veedetud ajal on ka negatiivne pool. Feilitzen (2007) on väitnud, et nende laste saavutusvõime on madalam, kes veedavad palju aega ekraani ees. Ohukohana on välja toodud näiteks asendamise teooria, kus animafilmi vaatamine võiks olla asendatud mõne muu arendava tegevusega nt loov- või liikumismängud (Feilitzen, 2007). Liiga aktiivse ja eale sobimatu meedia tarbimine vähendab füüsilist aktiivsust ning tekitab ülekaalusust (Rapp jt, 2009). Samuti võib meedia soodustada ebamoraalse ning agressiivse käitumise soodustamist (Flemish 2007).

Positiivne asjaoluna ohtude kõrval on see, et lasteaiatõpetajad saavad päevakava kujundamisel määrata, mida ja kui palju nad lastele näitavad ning meedia sisu võib olla isegi impulsiks õppetegevusele (nt multifilmi tegemine või lavastamine). Lisaks on leitud, et hariva sisuga ja mõõdukas meedia tarbimine toetab näiteks laste sõnavara arendamist (Jordan & Jamieson, 1998).

1.1.4 Looduslikud vahendid

Niibergeri ja Linnas (2007) on välja toonud, et loodus on kõige õpetlikumaks klassiruumiks eelkooliealisele lapsele. Palju õppetegevust toimub siseruumides ning seetõttu on vaja koguda materjali, mis oleks töötlemata kujul ehk looduslikud. Selliste materjalide kasutamine arendab fantaasiat ja annab lapsele võimaluse ise midagi luua. Teiste riikide eeskujul on hakanud eesti õpetajad viima läbi õuesõpet (Kikas, 2008). Looduses leiduv lihtsustab tegelikult õpetaja tööd, sest materjale ette otsima ei pea (näiteks printima puu või linnu pilti). Vahetu kogemus, mille laps õues olles saab, on arendavam kui õpiku teadmine (Kikas, 2008). Lisaks vahetutele kogemustele mõjub õues viibimine hästi ka laste füüsilisele olekule.

Varasemate uuringute kohaselt peavad õpetajad õuesõpet ning seal kasutatavaid vahendeid oluliseks ja harivaks meetodiks, kuigi seda Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas õppemeetodina ei kajastata (Tuuling, Õun & Ugaste, 2018). Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava näeb ette, et lasteaias toimub õppimine erinevates keskkondades ja lapsed peaksid saama kogemusi autentsest keskkonnast. Ametlikud juhised õues õppimise või sageduse kohta puuduvad. Õppekavas on öeldud, et õpetajad on laste arengu suunajad, seega nemad saavad suuresti otsustada, kui tihti nad lapsi õuesõppesse kaasavad (Tuuling, Õun & Ugaste, 2018).

Lähtuvalt Koolieelselasteasutuse riiklikust õppekavast (2011) on loodusest kasutatavad vahendid lõimitud õppevaldkonda „Mina ja keskkond“, mis on omakorda jaotatud kolme alaliiki

(Laasik, Liivik, Täht & Varava, 2009). Antud töös kirjeldades looduslikke vahendeid keskendutakse kodukoha loodusele, kus lapsel peavad selged olema kodupaiga mets- ja koduloomad, taimed, seemned ning putukad (Laasik, et al., 2009). Siinkohal võib öelda, et looduslikeks vahenditeks on kõik puud, taimed, loomad ja putukad, mis on loodusest leitavad. Õues puutuvad lapsed nende vahenditega praktiliselt kokku ning nad saavad õpiobjektidest vahetu kogemuse (Dahlgren & Szczepanski, 1998).

1.2 Õppevahendite valimine

Õppevahendeid valides on oluline, et õpetaja tunneb oma rühma ning valib õiged vahendid, millega õpet edastada. Koolieelses riiklikus õppekavas ei ole otseselt õppevahenditest juttu (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2011). Kutsestandart toob aga esile, et õpetaja peab oskama luua õppevahendeid laste eripärasid ning individuaalsust arvestades (Kutsekoda, 2020). Õppevahendit kasutades tuleb õpetajal olla kindel, et need on lastele ühtaegu eakohased kui ka pingutust nõudvad. Leijen (2019) on välja toonud, et õpetaja valib vahendid tuginedes oma teadmistele ja kogemustele. Siinjuures langeb õpetajale vastutus, miks ta selliseid valikuid teeb.

Õppeprotsessis on omavahel seotud õpetamise sisu, õppimine, õpetamine ning õpetamise vahendid. Õppevahendid tagavad tegelikkuse autentsuse, tõstavad õpetuse arusaadavust, on iseseisvaks õppeinfo allikaks, täiendavad õpetaja teksti, tekitavad lastes emotsioone ja huvi, suunavad lapsi iseseisvale tööle, lihtsustavad õppijate tööd (Kikas, 2008). Varem oli lasteaed lugude jutustamise, piltide joonistamise ning losside ehitamise aeg, täna veedavad üha enam lasteaialapsi töölehti täites (Golinkoff & Hirsh-Pasek, 2003). Uuringutest on selgunud, et lasteaiad on hakanud koolistuma, seda just koolieelikute rühmades (Einaru, 2015; Neudorf, Ugaste, Tuul, & Mikser, 2017). Leijen (2019) on väitnud, et õpetajad teevad õppevahendi valiku konkreetse situatsiooni konteksti arvesse võttes. Eelnevast faktist võib tuleneda lasteaedade koolistumise põhjus: õpetajad valivad kooliga sarnanevad vahendid, et tagada oskused, mida laps vajab koolis.

Leijen (2019) lisab kolmanda valiku: õpetaja valib vahendid tuginedes professionaalse kogukonna koolikultuurile ja väärtustele ning oma lühi- ja pikaajalistele eemärkidele. Oma tegevusi planeerides on oluline, et see oleks eesmärgistatud. Siinjuures peavad õpetajad lähtuma ka Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas välja toodud eesmärkidele (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2011). Kutsestandardis (Kutsekoda, 2020) on sätestatud punkt, kus

õpetaja peab olema pädev valima, kohandama ning koostama õppematerjalid vastavalt oma rühma vajadusele. Eelolev punkt annab õpetajale otsustusvabaduse, piiranguteks võivad osutuda õpetaja ning lasteaias erinevad väärtused või hoiakud.

1.3 Varasemad uuringud Eestis

Varasemalt on uuritud lasteaias kasutatavaid õppevahendeid liigituse alusel eraldi: digivahendid, õuesõppes kasutatavad vahendid ning õppeanimafilmid. Aastatega on lasteaiad ja seal kasutatavad õppematerjalid muutunud. Üheks põhjuseks võib pidada meedia ja tehnoloogia kättesaadavust, digitehnoloogia mängib hariduses muutuvat rolli. Kui digitehnoloogiat õigesti kasutada, saab seda õppevahendina kasutada igas vanuses lastega (Resnick & Silverman, 2005).

Lepisk (2019) uuris, kuidas toetab digivahend Jutupliiats laste fonoloogiliste oskuste arengut ning leidis, et digivahend aitas kaasa sünteesioskuse arengule. Lisaks interaktiivsetele vahenditele mitmekesistavad õppetegevust erinevad rakendused ja digitaalsed mängud, mida kasutatakse puutetahvlites. Laane (2012) koostas matemaatilise mängu uurimaks õpetajate hinnangut antud mängule. Uurimuses osales kaks lasteaeda, kus kasutatakse puutetahvli. Mängu viisid läbi kaks õpetajat, kes töötasid lastega vanuses 5-6 aastat. Intervjuu käigus tuli välja, et puutetahvel asus metoodika ruumis, mitte rühmaruumis. Ilmnes ka asjaolu, et tahvleid kasutati õppeprogrammide või videoklippide vaatamiseks, kuid mitte puutetundlikkuse kasutamiseks. Õpetajad ootasid, et mäng oleks kompaktne ja sisaldaks erinevaid oskusi ning kordaks eelnevaid teadmisi. Uuringust võib järeldada, et õpetajatele tuleks teha koolitusi interaktiivsete vahendite kasutamiseks, et need ei oleks pelgalt videote vaatamiseks vaid õpetajale lisavahend õppe mitmekesistamiseks.

Üha enam jagatakse teavet looduslikest materjalidest, päris asjadest ning õuesõppest. Varasemalt on uuritud õuesõppe meetodit (Buinitskaja, 2014). Õuesõppes kasutatavad vahendid on reaalsed ja lastele käega katsutavad. Uurimuses osales kaks lasteaias rühma lastega vanuses 5-7. Küsitlusest selgus, et õpetajad teavad teoorias, mida tähendab õuesõpe, kuid praktikas on seda vähe kasutatud, sest materjale leidub vähe just kogemustega õpetajatelt. Teadlikkust õuesõppest on uuritud ka hiljem (Tuuling, Õun & Ugaste, 2018) uuringus, kus osales 490 õpetajat kõigest 15st maakonnast. Uurimuse kohaselt pidasid õpetajad õuesõpet kasulikuks ja asjakohaseks laste arengu tagamiseks ja tervisliku eluviisi edendamiseks põhjusel, et lapsed on õues õppides aktiivsed ning kasutavad kõiki oma meeli. Puudusteks toodi välja laste tähelepanu hajumine ning

ilmastiku tingimused. Küsimusele, milliseid vahendeid õpetajad õues kasutavad, toodi esile looduslikud komponendid, mis on kõige naturaalsemad ning efektiivsemad. Hindamaks õuesõppe efektiivsust on koostatud õpperadu lasteadeadele (Prigo, 2019; Traat, 2016). Prigo (2019) tulemustest selgus, et õpetajad peavad õuesõpet oluliseks, kuid kasutavad ka töölehti, et kinnistada õues õpitut. Traat (2016) küsitles ja vaatles lisaks õpetajatele ka lapsi. Õpetajate hinnangul tuli välja, et õpperaja koostamisel on oluline ligikaudne ajakulu ning täpne vahendite nimekiri. Samuti tuleb kindel olla, et erinevad mõisted on õpetajatele arusaadavad.

Lapsepõlve loomulik osa on multifilmide vaatamine ning sealsete tegelaste matkimine. Nii lapsevanemad kui ka õpetajad on erinevatel seisukohtadel, kas neid peaks õppetegevuses kasutama. Oad (2018) uuris oma magistritöö raames õppeanimafilmide kasutamist lasteaiasõpetajate seas. Küsimustele vastas 82 õpetajat, kes on või ei ole kasutanud varem õppeanimafilme. Tulemustest selgus, et õpetajad hindavad õppeanimafilide kasutamisse kõrgelt. Arvatakse, et õppeanimafilmid toetavad õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmist, mitmekesistavad õppetööd ning aitavad kaasa uute teadmiste omandamisele.

1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Õppevahendite valikul tuleb jälgida, et vahend oleks üldoskusi arendav, mitmekülgne ning erinevaid keskkondi kaasav (Niiberg & Linnas, 2007; Safdar, Yousuf, Parveen & Behlol, 2011; Uibu & Voltein, 2008). Autorile teadaolevalt ei ole uuritud kompaktelt õpetajate õppevahendite kasutamist lasteaias. Sellest tulenevalt on käesoleva bakalaureusetöö eesmärk teada saada, milliseid õppevahendeid lasteaiasõpetajad kasutavad ning milliseid vahendeid peavad nad kõige efektiivsemateks. Samuti võrreldakse kogenud ja algajate õpetajate vahendite kasutamist. Eelnevast tulenevalt sõnastati kolm uurimisküsimust:

Milliseid õppevahendeid kasutavad õpetajad lasteaias?

Millised õppevahendeid peavad õpetajad õppetöös kõige efektiivsemateks?

Mida peavad õpetajad õppevahendite juures oluliseks?

2 Metoodika

2.1 Valim

Uurimuses osales viis Tartu linna õpetajat kolmest erinevast lasteaiast. Kuna töö autor kasutab õppemeetodina projektõpet, siis intervjueeritavate õpetajate valiku esimeseks tingimuseks oli, et nad töötaksid rühmas, kus rakendatakse projektõpet. Kaks õpetajat viiest kasutavad lisaks projektõppele Reggio Emilia pedagoogikat. Teiseks kriteeriumiks oli õpetajate erinev tööstaaz, et võrrelda erinevate töökogemustega õpetajate õppevahendite valikuid ja nende põhjuseid. Õpetajate taustandmed on esitatud tabelis 1. Õpetajate nimed on asendatud numbritega nende konfidentsiaalsuse tagamiseks.

Tabel 1. Küsitletud õpetajate taustaandmed

Õpetaja nimi	Vanus	Ametijärk	Haridus	Tööstaaz
Õpetaja 1	22	Õpetaja	Täiendkoolitus	1 aasta
Õpetaja 2	52	Õpetaja	Kõrgharidus	34 aastat
Õpetaja 3	40+	Õpetaja	Kõrgharidus omandamisel	15 aastat
Õpetaja 4	32	Õpetaja	Kõrgharidus omandamisel	1 aasta
Õpetaja 5	31	Õpetaja	Kõrgharidus omandamisel	6 aastat

2.2 Protseduur

Andmete kogumine toimus õpetajaid intervjuerides. Intervjuu (vt lisa 1) koosnes 26st avatud küsimusest, mis on autori poolt koostatud lähtudes teooriast (Nugin, 2013; Patton, 2002; Pedastsaar, 2013; Vilbaste, 2006) ning uurimuse eesmärgist. Avatud küsimused olid valitud seetõttu, et vastajad saaksid vastata võimalikult paindlikult ning anda individuaalseid vaatenurki ning põhjendada oma arvamust üksikasjalikult (Patton, 2002). Intervjuu põhiküsimused jagunesid kahte suuremasse teemavaldkonda, kus esimeses osas küsiti, milliseid õppevahendeid lasteaias õpetajad kasutavad ning miks nad on sellise valiku teinud. Teises osas sooviti teada, mis on õpetajate arvamus erinevatest õppevahenditest ning milliseid nad peavad neist kõige efektiivsemateks.

Valiidsuse suurendamiseks viidi läbi proovintervjuu, kus küsitleti ühte õpetajat. Lähtuvalt proovintervjuust saadud tagasisidele eraldati mitut küsimust sisaldavad mõtted lahku. Näiteks kui proovintervjuus küsiti, millist õppevahendit kasutate rühmas ja miks, siis uuringu jaoks teostavates intervjuudes tõsteti küsimused lahku. Intervjuudes kõigepealt õpetajad selgitasid,

milliseid õppevahendeid nad kasutavad ja seejärel intervjuuerija lisas täpsustava küsimuse, miks õpetaja on sellise valiku teinud. See võimaldas saada sisukamaid põhjendusi, näiteks kui õpetaja kasutab erinevaid vahendeid, siis saab ta igäühe jaoks lisada mõtte, miks ta midagi kasutab.

Kõik õpetajad said enne intervjuerimist tutvuda küsimustikuga. Töö autor saatis küsimused meilitsi ning leppis kokku intervjuerimise koha ning aja. Õpetajatega viidi intervjuu läbi nendele sobival ajal, kuid rühmast väljas, et mitte häirida rühma tööd. Esimene intervjuu tehti 10. veebruar ja viimane intervjuu 4. märts. Vastused salvestati arvuti ning telefoniga, küsides õpetajatelt selleks eelnevalt nõusolekut. Samuti selgitati konfidentsiaalsuse põhimõtteid ning rõhutati õpetajate endi arvamuse olulisust. Esimene intervjuu kestis 27 minutit, teine 33 minutit, kolmas 38 minutit, neljas 40 minutit ja viies 35 minutit.

2.3 Andmeanalüüs

Enne andmeanalüüsi tutvuti kvalitatiivset uurimust puudutava kirjandusega (Cohen, Manion, & Morrison, 2011; Corbin & Strauss, 2008; Flick, 2009; Laherand, 2008; Õunapuu, 2014). Saadud teadmistest tulenevalt valiti andmeanalüüsi meetodiks kvalitatiivse sisuanalüüsi, mida kasutatakse uimistulemuste subjektiivseks tõlgendamiseks, kus kodeerimise ja gruppeerimise käigus saadakse kindlaid teemasid (Corbin & Strauss, 2008). Vastusti analüüsimiseks kasutati induktiivset sisuanalüüsi, mis võimaldab mõista andmete peamist tähendust ning avastada uurimisvaldkonnas olulisi seadupärasusi (Elo & Kyngäs, 2008). Sellest tulenevalt teostati teksti sisu avatud kodeerimine, mis tähendab, et loetakse teksti ja samal ajal kirjutatakse kokkuvõtvad laused, võttes arvesse uurimisküsimusi. Kodeerimise alusel moodustusi süstemaatilised kategooriad (Elo & Kyngäs, 2008).

Alguses kuulati üle salvestatud intervjuud ja sisestati õpetajate vastused MS Word programmi. Seejärel transkribeeriti intervjuud terviklikult, kuulates intervjuude lindistust mitu korda, samal ajal teksti MS Wordi sisestades. Intervjuueritavate nimed asendati pseudonüümidega (õpetaja 1, õpetaja 2, õpetaja 3, õpetaja 4 ja õpetaja 5). Kodeerimist alustati uurimisküsimustele vastuste leidmisega, kirjutati iga küsimus välja ning lisati iga vastaja vastused küsimuse alla eri värviga, et vastuseid hiljem võrrelda. Kahe nädala möödudes loeti uuesti tekstid läbi ja vajadusel muudeti vastuseid. Koodidega tegelemine mitmel erineval ajahetkel aitab suurendada töö usaldusväärsust. (Masso, 2011).

Näide transkriptsioonist ja teemavaldkonna tekkimisest:

Mis on õppevahend?

Vahend, millega õpet edastada või teavet edastada. (õpetaja 1, töötanud 1a 5k)

Õppevahend on mis iganes vahend, mis aitab mul jõuda oma eesmärgini, mis ma olen töös lastega planeerinud, teha. (õpetaja 2, töötanud 34a)

Õppevahend võib olla mis iganes, eks ju, asi. Vastavalt siis. Iga asi võib, õppevahendeid leiab meid ümbritsevast keskkonnast ning asju.(õpetaja 3, töötanud 15a)

Vahend, mis aitab mul lapsi õpetada.(õpetaja 4, töötanud 1a)

Mina pean õppevahendiks igasuguseid vahendeid mis toetavad mind kui õpetajat mingite teadmiste või oskuste edasi andmisel või õpetamisel.(õpetaja 5, töötanud 6a)

Kodeerimise järgselt tõsteti vastused ühte faili, et moodustada koodiraamat. Koodid jaotusid uurimisküsimuste kaupa. Näiteks tuuakse välja tulemus küsimusele, *milliseid õppevahendeid kasutate?* Koodid tulid „kasutan vahendeid rühmast“, „töölehti“, „laste mänguasju“, „baasmänguasju“, „oleneb teemast“, „elulisi vahendeid“, „looduslikke vahendeid“, „õppevideoid“, „muinasjutte“.

2.4 Eetika

Töö eetilise tagamiseks on oluline, et uurimuses osalejad annaks teadliku nõusoleku (Flick, 2009). Esmalt selgitati õpetajatele oma töö eesmärgi ja küsiti, kas nad on nõus uurimuses osalema. Õpetajad andsid suulise nõusoleku. Kõik õpetajad lubasid intervjuud lindistada, mis lihtsustas intervjuu loomulikku kulgu. Õpetajatega lepiti kokku koht ja aeg ning eelnevalt saadeti neile meili teel tutvumiseks intervjuu küsimused. Eetilise seisukohast on tähtis, et ühtegi osapoolt ei kahjustataks (Flick, 2009). Uurimus oli anonüümne ning töös ei ole mainitud ühtegi lasteasutust ega õpetaja nimesid. Tulemuste analüüsimisel on õpetajate nimed asendatud numbritega.

3 Tulemused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, milliseid õppevahendeid lasteaias õpetajad kasutavad ning milliseid vahendeid peavad nad kõige efektiivsemateks. Samuti võrreldakse kogenud ja algajate õpetajate vahendite kasutamist

3.1 Esimene uurimisküsimus: lasteaias kasutatavad õppevahendid

Esimene uurimisküsimus oli: milliseid õppevahendeid kasutavad õpetajad lasteaias?

Selleks, et õpetajad saaksid ennast teemaga kurssi viia ja teemasse siseneda, uuriti neilt, mida tähendab nende jaoks õppevahend. Analüüsides küsimust „Mis on õppevahend“, oli vastustes rohkem sarnasusi kui erinevusi. Sarnaselt arvati, et õppevahendiga saab edastada mingit õpet või teavet. Kui algajad õpetajad ei toonud välja, et õppevahend võib olla mis iganes asi, siis kogenud õpetajad vastasid, et õppevahendit võib leida igalt poolt. Tähtis on, et ta toetaks eesmärgini jõudmist, mis on planeeritud lastega teha. Selgus, et kogenud õpetajad suudavad kergemini kasutada ära kõike enda ümber olevat, kuid algajatel õpetajatel on keeruline lihtsaid vahendeid õppevahendina ära kasutada.

Kui õpetajad olid vastanud, mis on nende arvates õppevahend, siis küsiti, milliseid õppevahendeid nemad kasutavad. Siin tuli välja erinevus pikaajsemalt töötanud õpetajate ja alles tööd alustanud õpetajate vahel (vt tabel 2).

Tabel 2. Kasutatavate vahendite võrdlus tööstaaži alusel

Tööstaaž	Kasutatav vahend	Põhjus
Kogenud õpetaja	Looduslikud vahendid. Laste mänguasjad. Puupulgad, kivid, tööriistad. Elulised vahendid. Raamatud. Pusle. Ehedaid, päris esemeid. Inglise keelsed multifilmid.	Looduslikud vahendid on kergesti kättesaadavad. Laste mänguasjad on igapäevaselt rühmas olemas. Elulised vahendid on päriselt lastele näha, nagu elus on. Raamatuid saab laps igal ajal võtta. Pusled on arendavad, kus peab osadest terviku moodustama. Päris esemetega näevad lapsed reaalselt asja. Inglisekeelset multifilmi kasutatakse keele arendamiseks.

Algaja õpetaja	Töölehed. Rühmas olevad vahendid. Muinasjutud. Õppevideod.	Töölehtede pealt on näha tulemus, kas laps oskab teemat või mitte. Rühmas olevad vahendid on lastele omad ja kättesaadavad. Muinasjutte, sest eelmised õpetajad on sellise kontseptsiooni välja töötanud. Õppevideotega näeb laps pilti ja kuuleb keelt (pilt toetab keelest arusaamist).
----------------	---	--

Õppekirjanduse kasutamine. Nagu eelpool mainitud, tulid välja erinevused kasutatavate vahendite kohta. Algajad õpetajad tõid välja, et nad kasutavad rohkem töölehti, neid kasutades on näha tulemus ning see on nii-öelda kindla peale minek. Samuti toodi välja, et õpetajate arvates tänapäeva lapsed ei suuda laua taga tegevusi teha nii kaua kui kooliküps laps seda teha võiks, siis töölehed aitavad tegevusse süveneda ja seda harjutada. Vähema tööstaažiga õpetajad tõid välja ka asjaolu, et nad ei tunne ennast laste ees veel nii kindlalt või ei tule ideed nii lennukalt, et neid lastele edastada. Algajad õpetajad kasutavad lisaks eelnevalt väljatoodule veel muinasjutte.

Interaktiivsete vahendite kasutamine. Vastustest selgus, et õpetajad kasutavad interaktiivseid vahendeid vähe. Esile toodi järgnevad põhjused: ajapuudus, vanus, oskamatus, infopuudus ning ebamugavus (arvuti taga on kitsas vaadata filmi).

Õpetajad tõid välja, et neil ei ole eriti sisekoolitusi lasteaias, kui uus vahend tuleb ja peab pigem ise vaatama ja katsetama, kuidas vahend töötab. Ainult õpetaja nr 1 ja nr 3 vastasid, et nende lasteaias on lõuna aeg uute vahendite tutvustus. Samuti on nende lasteaias tegutsev robotikaring ning sealne juhendaja annab sageli tagasisidet, mida nad huviringis teevad. Õpetaja nr 3 lisas, et nendel on tavaliselt palju muid tegevusi, ning nutivahendid on jäänud hetkel tagaplaanile. Õpetaja nr 1 vastas, et rühmas ainult tema kasutabki interaktiivseid vahendeid, sest teised õpetajad on vanem generatsioon ning nemad ei taha kasutada neid vahendeid. Õpetaja nr 2 peab digivahendi kasutamisel kõige suuremaks miinuseks ajakulu, mis seadme kasutamisele kulub. Nende majas peab seadmeid broneerima ja tema tahab õpetajana kohe tegevuse läbi viia, mis ta on planeerinud. Õpetajad nr 4 ja 5 tõid välja, et neil puudub teave, millised vahendid neil üldse majas on. Õpetaja nr 4 tõi välja, et tema kasutab õppevideoid. Põnev vahend oli õpetajal nr 5 kõrvaklapid, mis anti lastele, kes uneajal ei maganud. Need lapsed said kõrvaklappe kasutada tahvlist õpetaja poolt rakendusi kasutades.

Kasutatavatest nutivahenditest nimetasid õpetajad järgnevad vahendid: Makey-makey, Bluebot, Osmo, puutetundlik tahvel/smart board, jutupliats, arvuti, liitreaalsuskaardid, kõrvaklapid.

Looduslikud vahendid. Tabelist (vt tabel 3) selgub, et staažikamad töötajad kasutavad kõike, mida looduses leidub. Nemad kasutavad looduslikest vahenditest näiteks kive ja oksa. Peetakse oluliseks vahetu kogemuse saamist ning seda, et laps kasutab vahendi kasutamisel kõiki meeli korraga: kompamine, vaatlemine, nuusutamine, kuulamine. Vähesema töökogemusega õpetajad võtavad vahendeid rohkem lasteaiast kaasa või teevad ise. Õpetaja nr 4, kes töötab lasteaias esimest aastat tõi välja isegi selle, et ta pole varem mõelnudki nii, et kõike tema ümber saab õppevahendina ära kasutada. Ta ei tunne ennast nii kindlalt, et laste teemaga õues olles edasi minna. Tõi näiteks kogemusega kolleegi juhtumi, kus lapsed nägid oravat ja kolleeg kohe hakkas rääkima, kus oravad elavad ja mida söövad.

Tabel 3. Vahendid, mida kasutatakse õues.

Õpetaja nr 1 (staaž 1 a)	Joonistusvahendid – kriidid, pliatsid Pildid – pärispuu ja pildi võrdlemiseks
Õpetaja nr 2 (staaž 34 a)	Naturaalseid vahendeid, mis toetavad kõikide meelte kasutamist (katsumine, nägemine, haistmine, liikumine) Tahaks teha koha otsimist pildi järgi, millel on väike detail.
Õpetaja nr 3 (staaž 15 a)	Looduslikku, kõike seda mida keskkond pakub.
Õpetaja nr 4 (staaž 1 a)	Aarete jaht on ainuke mäng, kuhu tegin vahendid.
Õpetaja nr 5 (staaž 6 a)	Kasutan kõike, mida õues leidub.

Vahendite kasutamisest õues edasi vesteldi sellest, kui palju keskkond soodustab õuesõpet. Kui neli õpetajat (nr 1, 2, 4, ja 5) olid heal arvamusel, siis õpetaja nr 3 oskas tuua erinevusi maa- ja linnalasteaia kohta. Praegust keskkonda peab ta väga kasinaks, tuues näiteks metsa teema: kui maalasteaias sai minna päriselt üle ukse metsa, siis linnalasteaias peab metsa tuppa tooma. Kõik viis õpetajat tõid õuesõpet soodustava näitena pargid, mis on lasteaia lähistel. Kõige kauem õpetajana töötav õpetaja oskas näha õuesõpet veel laiemalt, tuues näiteks, et õuesõppena võib täheldada ka seda, kui vaatad näiteks tänava nimesid ja majadel olevaid numbreid.

Õppeanimafilmi kasutamine. Õppeanimafilme kasutavad õpetajad nr 4 ja nr 5 kõige enam, kes on vanuseliselt nooremad. Põhjusteks toodi keeleline areng ning osasid teemasid on keeruline muul moel edastada (nt raketi õhku tõusmine). Teised õpetajad vastasid, et nemad

kasutavad õppeanimafilmide näitamist vähe. Õpetaja nr 1 arvab, et arvuti ekraani taga on ebamugav filmi näidata. Õpetaja nr 3 nentis, et nendel kulub aeg mujale ning tema ei tunne õppeanimafilmidest puudust.

Õpetajatelt küsiti kas nad ise on vahendeid teinud. Selgus, et õpetajad väga ei ole vahendeid teinud. Õpetajal, kes on 34 aastat töötanud rääkis nukust, kelle ta meisterdas. 15 aastat töötanud õpetaja vastas, et tema viib rohkem mängulis tegevusi läbi. 6 aastat töötanud õpetaja pole töö jaoks vahendeid teinud, küll aga on ta neid teinud koolis. Algajatest õpetajatest üks on teinud vahendeid kooli tarbeks, kuid teine algaja õpetaja ise vahendeid teinud ei ole. Sellele küsimusele vastust andes leidsid õpetajad, et nad ei mõtlegi sageli millist vahendit kasutada. Vahendi leidmine tuleb justkui loomulikult teel ja vastavalt laste huvile ja lasteaias olevatele võimalustele.

3.2 Teine uurimisküsimus: kõige efektiivsem vahend

Teine uurimisküsimus oli: millised õppevahendeid peavad õpetajad õppetöös kõige efektiivsemateks? See küsimus seoti järgneva intervjuu küsimusega: millist õppevahendit peate kõige haaravamaks? Põhjuseks see, et mis on lapse jaoks haarav ning huvitav, jääb kõige paremini meelde ning on seejuures kõige efektiivsem. Järgnevalt esitatud tulemused on lähtuvalt õpetajate tööstaažist.

Algajad õpetajad. Küsimusele, milline on õpetajate arvates kõige haaravam vahend, tuli väga erinevaid vastuseid (vt tabel nr 4). Algajad õpetajad vastasid, et kõige haaravam vahend on nutivahend. Veel on algajate õpetaja arvamus, et ka muinasjutt võib olla lapse jaoks haarav, kui sa oskad lapsele seda esitada ja ise jutustada. Väga palju sõltub ka sellest, milliseid näitvahendeid õpetaja kasutab.

Kogemustega õpetajad. Kogemustega õpetaja arvates võib laste huvi olla väga erinev. Kindlasti on lapsi, kelle arvates on pusle nii huvitav, et ta võib selle võtta lahti ja jälle kokku panna. Siis on lapsi, kellele meeldib mängida vaid füüsilisi tegevusi võimaldavaid mängu. Kui mõtleme nutiajastu lastele, siis võib lapsele meeldida robotikavahendid – sealhulgas on lapsi, kes programmeerivad blueboti mitu korda ja ei tüdine ära, samas tema kõrval võib olla laps, kes paar korda teeb ja põnevus kaob. Veel on lapsi, kellele meeldib väga joonistada ja kui nad teavad, et oskavad seda hästi teha, siis võivad nad ühte ja sama pilti korduvalt teha. Kogemustega õpetaja arvates sõltub vahendi haaratavus sellest, millise eduelamuse laps selle

vahendi kasutamisest saab. Samuti on oluline, et laps saaks seda asja ise näha ja katsuda. Veel on kogemustega õpetajad märganud seda, et vahendi põnevus sõltub sellest, kus tasemel laps on.

Tabel 4. Kõige haaravam vahend õpetajate arvates

Algajad õpetajad	Kogemustega õpetajad
Nutivahendid Muinasjutud	Pusled Joonistused/värvipildid Füüsilist tegevust sisaldavad mängud Robootika vahendid

3.3 Kolmas uurimisküsimus: olulised aspektid vahendite juures

Kolmas uurimisküsimus oli: mida peavad õpetajad õppevahendi juures oluliseks? Õpetajad, kes on töötanud üks aasta pidasid oluliseks juhendist arusaamist. Lisaks seda, kas vahend on kättesaadav. Vahendeid valitakse ka rühmas oleva teema järgi. Mõlemad aasta tööl olnud õpetajad vastasid, et vahend peaks täitma eesmärgi ning teda peaks olema hea kätte võtta. Õpetajad, kes on töötanud 6-34 aastat pidasid lisaks eesmärgile tähtsaks seda, et vahend ei tohiks olla valmis produkt. Peeti oluliseks, et laps saab ise midagi juurde leiutada ning seejuures fantaasiat kasutada. Vahend peaks kindlasti lapses huvi tekitama. Siinjuures on oluline õpetaja loovus, et kuidas ta suudab lapsele asja huvitavaks teha. Staažikamad õpetajad on hakanud üha rohkem pidama tähtsaks omaenda aega ning vastasid, et vahend peab olema kindlasti korduvkasutatav ning mitmele vanusegrupile kohandatav. Samuti on hea õppevahend multifunktsionaalne ehk ühe vahendiga saab täita mitu eesmärki.

Arvamus töövihikutest ja töölehtedest. Õpetaja arvamused töövihikutest ja töölehtedest jagunevad kaheks: aasta töötanud õpetajad kasutavad neid, pikemalt töötanud õpetajad pigem ei kasutaks neid. Õpetaja nr 1 kasutab neid, sest ta peab oluliseks, et lapsed harjuksid istuma laua taga. Õpetaja nr 4 vastas, et töölehed aitavad teda, näiteks kui tuleb loominguline kriis, siis saab midagi teemakohast välja printida. Õpetaja nr 2 on arvamusel, et ta teeks ise pigem töölehti, sest õpetaja teab kõige paremini, millisel tasemel laps on. Tema arvates ei tohiks ära kaotada lapse eduelamust, et ta saab hakkama, kuid tuleks panna last ka natukene pingutama. Ehk tööleht ei tohi olla liiga raske ega ka liiga kerge. Õpetajad nr 3 ja nr 5 vastasid üsna sarnaselt, et nemad lahendavad töölehtedel õpetatava pigem mänguliselt. Võimalusi on ka õues liivale või õhku joonistada. Nemad peavad töölehte pigem vahelduseks kui igapäevaseks tegevuseks.

Arvamus õppeanimafilmidest. Kuna õppeanimafilmid on lapsea lahutamatu osa, siis uuriti, milline on õpetajate arvamus õppeanimafilmidest. Õpetajate arvamus õppefilmidest on hea nii kaua kui sellega üle ei pingutata. Õpetaja nr 1 vastas, et nemad vaatavad õppefilme vähe, sest arvutist on halb vaadata kõik koos. Lisaks on projektor kasutatav üle maja ning selle toomine on ajakulukas. Kokkuvõtlikult on nr 1 õpetaja arvamus hea, sest siis näevad lapsed, et on ka teisi inimesi, kes arvavad samamoodi kui õpetajad.

Õpetaja nr 2 aktsepteerib kõiki vahendeid, mis toetavad õpitavat teemat, kui õpetaja peab väga jälgima, et lapsed ei oleks ekraani naelutatud. Kõike peab kasutama mõõdukalt ja eesmärgipäraselt. Õpetaja nr 3 ei tunne õppefilmidelt puudust. Nad aeg-ajalt küll vaatavad teemakohaseid filme, kuid tema eelistab kasutada päris esemeid teemade õpetamiseks. Õppefilme kasutavad õpetajad nr 4 ja 5 kõige rohkem. Õpetaja nr 4 arvates on mõni teema selline, mida on kõige lihtsam just filmi kaudu näidata tuues näiteks raketi lendamise, mida ei ole võimalik lapsele päriselul näidata ja keeruline on kirjeldada. Õpetaja nr 5 on võtnud multifilmi Peppa igahommikuseks sissejuhatuseks päevale. Kuna viimase õpetaja rühm on rahvusvaheline, siis tema meelest toetab filmi näitamine igat keelt kõnelevat last sellega, et kui keelest aru ei saa, siis teemast aru saamist toetab pilt, mida ekraanilt nähakse. Kuigi viimasena mainitud õpetajad kasutavad õppefilmide näitamist tihti, siis töid nemadki esile, et film peab olema eesmärgipärane ning ei tohiks olla ainult ajatäiteks.

Arvamus looduslikest vahenditest. Õpetajate arvamus looduslikest vahenditest oli positiivne. Vastusest selgus, et algajad õpetajad kasutavad looduslikke vahendeid vähe, sest nad ei oska tuua nii kergesti seoseid looduses leitava ning õpetatava teema kohta. Kogenud õpetajad kasutavad kõike, mis looduses leidub, alustades kividest lõpetades okstega. Õpetaja nr 5 tõi huvitava näite teemast „Spiraal“, mis sai alguse sellest, et lapsed avastasid teo koval olevad spiraalid.

Arvamus interaktiivsetest vahenditest. Kuigi hinnang interaktiivsetele vahenditele oli positiivne, siis teave ning hinnang oskustele nende kasutamise kohta oli vähene. Nooremad õpetajad kasutavad interaktiivseid vahendeid rohkem, sest arvavad, et see on tänapäeva lastele põnevam ning mitmekesisstab õpet. Vanemad õpetajad arvasid, et see on rohkem noorema generatsiooni teema. Õpetaja nr 1 ja 2 nentisid, et nende lasteaias on interaktiivse vahendi kasutamine ajakulukas, sest nimetatud vahendeid peab broneerima, kuid nemad eelistavad asju kasutada siis uki tuleb selleks soov. Õpetaja nr 3 leidis, et tema pigem kasutaks rühmas rohkem

looduslikke vahendeid ning eelistab mitte kasutada plastikust asju, millest tavaliselt interaktiivsed vahendid tehtud on.

Arutelu

Antud töös jagunesid õppevahendid õppekirjanduseks, interaktiivseteks vahenditeks, looduslikeks vahenditeks ning õppeanimafilmideks. Varasemalt on uuritud erinevate vahendite kasutamist eraldi, näiteks digivahendite kasutamist (Bilton, 2010; Fessakis, Gouli & Mavroudi, 2013; Laane 2012; Lepisk 2019), õuesõppe rolli (Buinitskaja, 2014; Juur, 2016; Kerman & Devine, 2010; Prigo, 2019; Tovey, 2008; Tuuling, Ugaste & Õun, 2018), kuid autorile teadaolevalt ei ole kompaktselt õppevahendeid uuritud. Eelnenut arvestades sai bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, milliseid õppevahendeid lasteaiatõpetajad kasutavad ning milliseid vahendeid peavad nad kõige efektiivsemateks. Samuti võrreldakse kogunud ja algajate õpetajate vahendite kasutamist.

Esimeses uurimisküsimuses küsiti, milliseid õppevahendeid õpetajad kasutavad ning miks nad on sellise valiku teinud. Leijen (2019) on väitnud, et õpetajad valivad vahendeid lähtuvalt kogemusest. Väide kajastus töö tulemustest, kus kogunud õpetajad vastasid, et nemad kasutavad pea kõike ümbritsevat õppevahendina ära, kuid algajad õpetajad veel nii leidlikud ei ole. Algajad õpetajad tõid välja, et nemad kasutavad rohkem õppekirjandust, mille alla kuuluvad töövihik ja õpik. Nende arvates on töövihikud abiks kooliks valmistumisel. Tulemus kattub teooriaga, kus on öeldud, et töövihikuid täites areneb lapse peenmotoorika, silma ja käe koostöö ning püsivus laua taga tegutseda (Uibu & Voltein, 2008). Tulemustest selgus, et kogunud õpetajad ei kasutaks pigem töövihikuid, vaid vastavalt kogemusele kasutatakse rohkem looduslikke vahendeid. Looduslike vahenditega rakenduvad kõik meeled ning lapsed saavad nende abil vahetu kogemuse. Vahetu kogemus, mille laps õues olles saab, peetakse õpiku teadmisest arendavamaks (Kikas, 2008). Kogunud õpetajad mainisid, et kui nemad alustasid õpetajatööd, siis kasutasid nad töövihikuid või töölehti rohkem, mille alusel võib väita, et töövihikud on toetav vahend algajatele õpetajatele.

Teoreetilistest allikatest on selgunud, et nutivahenditega läbiviidud tunnid on mitmekülgsemad ja laste jaoks põnevamad (Safdar, Yousuf, Parveen & Behlol, 2011). See kattub antud töös saadud tulemustega, kus algajad õpetajad arvasid, et interaktiivne vahend on kõige haaravam. Erinevus teooriaga tuli selle koha pealt, kus väideti, et toimub vahendite

digitaliseerumine. Küsitletud õpetajad väitsid, et interaktiivsed vahendid on vaid nooremate õpetajate pärusmaa. Tulemustest selgus, et interaktiivseid vahendeid kasutatakse vähe, sest õpetajad vajavad koolitusi nende kasutamiseks ning teadlikkus interaktiivsetest vahenditest on väike.

Varasemalt on leitud, et arvamus õppeanimafilmidest on positiivne (Oad, 2018). Sama tulemus kajastus intervjuudest. Kogenud õpetajad tõid välja, et õppeanimafilmide kasutamine on hea, kui teha seda mõistlikus mahu ja see toetab õppetöö eesmärki. Samuti tõid õpetajad esile, et õppeanimafilmidel võib olla sõnavara laiendav mõju. Seda fakti toetab teooria, kus on mainitud, et hariva sisuga ja mõõdukas meedia tarbimine toetab laste sõnavara arendamist (Jordan & Jamieson, 1998). Negatiivse asjaoluna on nimetatud laste passiivsus ja füüsilise tegevuse vähenemine (Rapp jt, 2009). Tulemustest selgus, et õpetaja peaks jälgima, et laps poleks ekraani külge naelutatud.

Teises küsimuses uuriti, millist vahendit peavad õpetajad kõige efektiivsemaks. Siinkohal tulid esile kaks vahendit: interaktiivsed vahendid ning looduslikud vahendid. Varasemates uuringutes on leitud, et digitaalsed vahendid tõstavad laste digioskuseid ning kaasaegse tehnoloogia kasutamine elavdab õpetamist (Bilton, 2010; Fessakis, Gouli & Mavroudi, 2013; Laane 2012; Lepisk 2019). Antud töö tulemustest selgus, et digiajastu on jätnud jälje tänapäeva lastesse, kus lapsed kasutavad nutivahendeid nii oskuslikult, et selle pärast ongi algajate õpetajate arvates interaktiivsed vahendid kõige efektiivsemad. Tekib vastuolu, et intervjuueeritavad õpetajad kasutavad interaktiivseid vähe, aga ikkagi väidavad selle ühe kõige efektiivsemaks oleva. Kogenud õpetajate arvates on kõige efektiivsemateks vahenditeks looduslikud vahendid, sest need on kõige ehedamad ning lapsed saavad näha, milline õpetatav asi päriselt on. Õuesõppe rolli on positiivseks peetud ka varasemates uuringutes (Buinitskaja, 2014; Juur, 2016; Kerman & Devine, 2010; Prigo, 2019; Tovey, 2008; Tuuling, Ugaste & Õun, 2018).

Kolmandas uurimisküsimuses sooviti teada, mis on õppevahendi juures oluline. Õppevahendid tõstavad õpetuse arusaadavust, on allikaks iseseisvale õppeinfole, täiendavad õpetaja öeldut ning tekitavad lastes emotsioone ja huvi (Kikas, 2008). Tulemustest selgus, et õppeanimafilmid on just õpetajat täiendavaks õppevahendiks, kus lapsel kinnistuvad õpetajalt saadud teadmised. Leijen (2019) on välja toonud, et õpetajad valivad vahendeid tuginedes teadmistele ja oskustele. Vastustes suuri erinevusi ei tulnud, kuid kogenud õpetajad rõhutasid, et

kogemusega on nad hakanud hindama oma aega, seepärast peavad nad oluliseks, et vahend oleks korduvkasutatav ning mitut eesmärki täitev. Kutsestandardis (Kutsekoda, 2020) on kirjas, et õpetaja peab oskama valida vahendeid lähtuvalt laste eripäradest ning individuaalsusest. Vastustest ilmnes, et vahend peaks olema kergesti kohandatav nii vanuseti kui ka eripärasid arvestades.

Teooriast erines suuresti interaktiivsete vahendite kasutamine. Kui ülemaailmne suund on vahendite digitaliseerimine, siis eeldati, et interaktiivsete vahendite kasutamine on suurem. Vastustest ilmnes, et õpetajad on väheteadlikud olemasolevatest vahenditest ning hindavad enda oskusi väheks. Üks kogenud õpetajatest (töötanud kuus aastat, vanust 31) nentis, et tema ei taha väga palju interaktiivseid vahendeid kasutada, sest nutindust on niigi laste ümber palju. Kui tulemustest selgub, et õpetajad ei kasutagi väga interaktiivseid vahendeid, siis kas saab rääkida vahendite digitaliseerumisest?

Kokkuvõtteks võib öelda, et kuigi tulemusi ei saa üldistada, sest valim on väike, siis tegemist on olulise uurimusega, kus on kirjeldatud erinevaid vahendeid kompaktselt. Vahendite loojad leiavad siit kriteeriumeid, mida nii algajad kui ka kogenud õpetajad õppevahendite juures oluliseks peavad. Kaheldavuse alla tuli vahendite digitaliseerumine, sest õpetajate eelistus on looduslikud vahendid ning päris asjad. Antud töö näitas, et õpetajate vahendite valik muutub kogemustega mitmekülgsemaks. Algajad õpetajad kasutavad rohkem töölehti, mida tegid ka nüüdseks kogenud õpetajad, kuid kogemuse kasvades laieneb õpetajate oskus näha kõiges ümbritsevas õppevahendit. Töös ilmnes negatiivse küljena õpetajate teadmatus, kuidas kasutada interaktiivseid vahendeid, selles valdkonnas vajaksid koolitust nii vähese kui ka pikema staažiga õpetajad.

Töö piirangud ja praktiline väärtus

Käesoleva töö piiranguna saab välja tuua väikse valimi ($n = 5$). Selle tõttu ei saa üldistada staažikate ja algajate õpetajate õppevahendite kasutamist ning vahendite efektiivsust. Edaspidi võiks uuringus osalejatel olla lisaks avatud küsimustele suletud küsimused. Tulemusi võis mõjutada ka see, et intervjuud toimusid erinevates tingimustes, sest õpetajad ise valisid koha, kus intervjuu läbi viia soovisid (ruumi asukoht).

Töö tugevuseks võib pidada avatud küsimuste kasutamist, mis võimaldas õpetajatel oma arvamust avaldada ja seda põhjendada. Lisaks olid õpetajad erineva tööstaažiga, mis andis

võimaluse võrrelda algajate ning kogenute õpetajate valikuid ja põhjendusi. Intervjuus osalevad õpetajad tõid välja, et nad said mitmeid uusi mõtteid, kuidas ja milliseid õppevahendeid võiks veel kasutada ja intervjuu läbitegemine oli neile justkui enaseanalüüsiks.

Tänu sõnad

Kõige suurem tänu läheb juhendajale, kelle konstruktiivne kriitika oli edasiviiv. Samuti tänan õpetajaid, kes olid nõus olema minu intervjuueeritavad. Lisaks olen tänulik kaaskollegidele, oma lasteaia õppejuhile ning direktorile, kes motiveerisid tööd lõpuni tegema.

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva lõputöö ise ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

.....

(allkiri, kuupäev)

Kasutatud kirjandus

- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years. Management and innovation*. London: Routledge Taylor and Francis Group.
- Buinitskaja, M. (2014). *Õuesõppe ja keelekümblusmeetodite kasutamise lasteaia vanemas rühmas*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Cermak, S., Cohn, E. S., Henderson, A & Marr, D. (2003). Fine motor activities in Head Start and kindergarten classrooms. *American Journal of Occupational Therapy*, 57, 550–557.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. Seventh Edition. USA: Routledge.
- Comstock, G. & Scharrer, E. (2001). The Use of Television and Other Film-Related Media. Singer, D. & Singer, J. (toim.) (2001). *Handbook of Children and the media*. London: Sage Publications
- Daffern, T. (2015). *Helping students become linguistic inquirers: A focus on spelling*. Literacy Learning: The Middle Years.
- Eesti keele seletav sõnaraamat. (2009). Külastatud aadressil <https://www.eki.ee/dict/ekss/>.
- Einaru, E. (2015). *Koolieelikute vanemate ootused kooli eelkoolile ja hinnang lasteaias tehtavale kooliks ettevalmistustööle Tartu linna lasteaedade ja eelkoolide näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-115.
- Feilitzen, C. (2007). Child Variables and Use of Television. Arnett, J. J. (toim.) (2007). *Encyclopedia of Children, Adolescents and the Media*. California etc: SAGE Publications
- Fessakis, G., Gouli, E., & Mavroudi, E. (2013). Problem solving by 5–6 years old kindergarten children in a computer programming environment. *A case study. Computers & Education*, 63, 87-97.
- Lemish, D. (2007). *Children and television: A global perspective*. Blackwell publishing.
- Golinkoff, R. M., & Hirsh-Pasek, K. (2003). Einstein never used flashcards: How our children really learn-and why they need to play more and memorize less (Rev. ed.). *Pennsylvania: Rodale*.

- Helavaara Robertson, L., Kinosh, J., Barbour, N., Pukk, M., & Rosqvist, L. (2015). Child-initiated pedagogies in Finland, Estonia and England: exploring young children's views on decisions. *Early Child Development and Care*, 185(11-12), 1815-1827.
- Hitsa koolituskeskus. (2014). *Õpetajate ja koolijuhude professionaalse arengu toetamine*.
Külastatud aadressil <https://digialgus.hitsa.ee/sonaraamat/digitaalsed-vahendid-e-digivahendid/>
- Jordan, A. B. ja Jamieson, K. H. (1998) *Children and Television*. The Annals of the American Academy of Political and Social Science. Thousand Oaks: Sage Periodicals Press
- Juur, J. (2016). *Avastusõppe rakendamine ja vajalikkus koolieelses lasteasutuses lasteaias õpetajate hinnangul*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Kikas, E. (2008). Õppimise erinevad viisid. Õppimise protsess. Teadmiste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 104-118). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (2008). *RT I 1999, 27, 387*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018006>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I, 2008, 23, 152*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>.
- Kutsekoda (2020). Kutsestandardid: Õpetaja, tase 6. Külastatud aadressil <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10747319>
- Laane, H. (2012). *Matemaatikamängu koostamine puutetahvilil 5–6 aastastele lastele*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrukk.
- Leijen, Ä. (2019). Teadussõnumid: Mis on hariduse pikaajalised eesmärgid? *Õpetajate Leht*
Külastatud aadressil <https://opleht.ee/2019/03/teadussõnumid-mis-on-hariduse-pikaajalised-eesmärgid/>
- Lepisk, L. (2019). *4–5-aastaste laste fonoloogiliste oskuste arengu toetamine traditsiooniliste meetoditega ja digivahendiga jutupliats*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Lepp, M. (2017). *Eesti ja Soome lasteaiajuhtide arvamused lapsest lähtuvast kasvatuses, pedagoogilisest tegevuskultuurist ja selle edendamise lasteaias*. Publitseerimata magistratöö. Tartu Ülikool.
- Masso, A. (2011). *E-kursuse "Kvalitatiivsete andmete analüüsitehnikad ja -tarkvara" materjalid*. Tartu Ülikool.

- Neudorf, E., Ugaste, A., Tuul, M., & Mikser, R. (2017). Lasteaiaõpetajate uskumused seoses laste üldoskuste arendamisega riikliku õppekava alusel: lisaseletus lasteaia koolistumise põhjustele. Eesti Haridusteaduste Ajakiri. *Estonian Journal of Education*, 5(2), lk 54-79.
- Niiberg, T., & Linnas, M. (2007). *Laps läheb lasteaeda*. Tartu: AS Atlex.
- Nugin, K., & Õun, T. (2018). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias. Õppe- ja kasvatustegevus koolieelses eas* (lk 191). Tartu: Atlex.
- Oad, M. (2018) *Õppeanimafilmid lasteaia õppetöös: õpetajate suhtumine, kogemused ja vastuvõtt*. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Patton, M.Q. (2002) *Qualitative Research & Evaluation Methods*. California, Thousand Oaks: Sage.
- Peetri Lasteaed. (2020). Külastatud aadressil <http://www.peetri.edu.ee/lasteaed/oppe-ja-kasvatustoo/oppemetoodikad>
- Prigo, M. (2019). *Metsamoori õpperada laeva lasteaias 5-7 aastastele lastele*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Pärismaa, S. (2015). Uus aabits kutsub lustiga lugema. *Õpetajate leht*. Külastatud aadressil <https://opleht.ee/2015/05/uus-aabits-kutsub-lustiga-oppima/lk>
- Rapp, K., Schick, K. H., Bode, H., & Weiland, S. K. (2005). Type of kindergarten and other potential determinants of overweight in pre-school children. *Public Health Nutrition*, 8(6), lk 642-649.
- Resnick, M., & Silverman, B. (2005, June). Some reflections on designing construction kits for kids. *In Proceedings of the 2005 conference on Interaction design and children*, lk 117-122.
- Rezaeian, M., & Zamanian, M. (2015). Textbook evaluation: ELT teachers' perspectives on Learning to Read English for pre-university students. *International Journal of Research Studies in Language Learning*, 4(2), lk 105-118.
- Ross, L., Õun, T., & Tuul, M. (2013). Lapsest lähtumine üldõpetuse alusena. *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*, lk 11-12.
- Safdar, A., Yousuf, M. I., Parveen, Q., & Behlol, M. G. (2011). Effectiveness of information and communication technology (ICT) in teaching mathematics at secondary level. *International Journal of Academic Research*, 3(5), lk 67-72.
- Tartu Eralasteaed Terake. (2019). Külastatud aadressil <http://terake.tartu.ee/reggio-pohimotted/>

- Tovey, H. (2008). *Playing outdoors. Spaces and places, risk and challenge*. Maidenhead: Open University Press.
- Tuuling, L., Õun, T., & Ugaste, A. (2019). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 19(4), 358-370.
- Uibu, K., & Voltein, E. (2008). Eesti keel. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 222). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Vandewater, E. A., Rideout, V. J., Wartella, E. A., Huang, X., Lee, J. H., & Shim, M. S. (2007). Digital childhood: electronic media and technology use among infants, toddlers, and preschoolers. *Pediatrics*, 119(5), e1006-e1015.
- Õunapuu, L. (2014). Uurimisprotsessi neljas etapp: uuritava nähtuse ja sihtgrupi määramine. E. Kärner (Toim), *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Lk 133-157. Tartu: Tartu Ülikool.

Lisa 1. Intervjuukava õpetajatega

Sissejuhatus

- Mis on Teie vanus?
- Milline on teie haridus?
- Kui pikk tööstaaž on teil õpetajana (abiõpetajana)?

Esimene osa – mida kasutatakse?

- Kuidas selgitate mõistet õppevahend?
- Milliseid õppevahendeid te oma rühmas kasutate? (märgid üles, mida vastatakse ja küsid pärast kõigi kohta, et miks neid)
- Miks Te olete sellise valiku teinud?
- Ütlesite, et kasutate Millest selline valik?
- Ütlesite, et kasutate Millest selline valik?
- Mille järgi otsustate, millist õppevahendit kasutada?
- Milline õppevahend tundub teile laste jaoks kõige haaravam?
- Mida peate õppevahendite juures oluliseks? Miks? Põhjendage
- Kas olete koostanud ka ise õppevahendeid või olete pidanud õppevahendeid kohandama?
- Kui te saaksite nendest enda kasutatavatest vahenditest edaspidi kasutada vaid ühte, siis milline see oleks?
- Miks?

II osa – arvamus töövihikute/töölehtede, loodullike vahendite ja interaktiivsete vahendite kohta.

- Mis on teie arvamus töövihikute ja töölehtede kasutamisest lasteaias?
- Miks te nii arvate?
- Milliseid interaktiivseid vahendeid te õppetöös kasutate?
- Miks?
- Milliseid vahendeid teil lasteaias olemas on?
- Mis on teie arvamus õppeanima filmide kasutamisest?
- Milline on vanemate arvamus?
- Kui peaksite 5- palli skaalal hindama siis kuidas hindate enda oskusi interaktiivsete vahendite kasutamiseks? Miks?
- Kuidas te enda oskusi omandate või kui palju te omavahel infot jagate kuidas interaktiivseid vahendeid kasutada.
- Kui palju teil on sisekoolitusi või kuidas võtate uued vahendid kasutusele?
- Kas olete läbi viinud lastega õuesõpet?
- Kui jah, siis milliseid vahendeid olete kasutanud?
- Miks just neid vahendeid?
- Kui palju teie keskkond soodustab õuesõpet?
- Kui palju on teil rühmas looduslikke vahendeid?
- Millist õppevahendit kasutate kõige sagedamini: töövihik, interaktiivne vahend, looduslikud vahendid, õppevideod?
- Miks?

- Millist õppevahendit peate kõige efektiivsemaks: töövihik, interaktiivne vahend, looduslikud vahendid, õppevideod?
- Miks?
- Kui te saaksite neist edaspidi kasutada vaid ühte, siis millise neist te valiksite?
- Miks?

Aitäh!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kaili Olgo

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Õppevahendite kasutamine lasteaias ja nende efektiivsus lasteaiaõpetajate hinnangul“, mille juhendaja on Heily Leola, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi Dspace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Tartus, 19.05.2020